

Broj: 01-1273-1/23

Datum: 30.11.2023.g

Na osnovu člana 1. stav 2., Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u BiH („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 07/02, 13/03, 76/09 i 1/11); člana 2., stav 1., člana 7., tačka 7 i 33., stav 1., tačka j) Zakona o osnivanju Nezavisnog operatora sistema za prijenosni sistem u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 35/04); člana 38. Zakona o električnoj energiji Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 68/2020); članova 34. i 35. Zakona o električnoj energiji u FBiH („Službene novine FBiH“ br: 60/23); člana 19. Zakona o električnoj energiji ("Službeni glasnik Brčko D BiH", broj 27/21); članova 8., 12., 13., 17., 19., 20-25., Tržišnih pravila; tačke 3.7. Uslova za korištenje licence za aktivnosti Nezavisnog operatora sistema broj: 05-28-12-17-20/19, kao i Pravila o pristupu treće strane na prijenosni sistem broj: 04-28-359/06 od 07.12.2006. godine, a vezano za akt Državne regulatorne komisije za električnu energiju broj: 04-28-7-343-7/21 od 07.03.2022. godine, Zabilješke sa sastanka na temu pristupa tržištu električne energije u BiH elektranama priključenim na distributivnu mrežu od 15.03.2022. godine kao i Zapisnik sa sastanka na temu pristupa tržištu električne energije u BiH elektranama priključenim na distributivnu mrežu od 05.04.2022. godine, prijedlog modela, radne grupe za implementaciju rješenja koje omogućuje slobodan pristup tržištu proizvođačima električne energije priključenim na distributivnu mrežu, imenovane Rješenjem broj: 373-3/22 od 11.04.2022. godine i prijedlog radne grupe imenovane Rješenjem broj 01-1069-1/22 od 26.09.2022. godine generalni direktor donosi

ODLUKU

o izmjeni Instrukcije za implementaciju privremenog modela pristupa „Virtuelne elektrane“ tržištu električne energije u BiH

Član 1.

1. Ovom Odlukom mijenja se tačka 7) Instrukcije za implementaciju privremenog modela pristupa „Virtuelne elektrane“ tržištu električne energije u BiH prvobitno usvojena Odlukom o privremenom modelu kojim se omogućuje nediskriminatoran i slobodan pristup jedinstvenom tržištu električne energije u BiH elektranama priključenim na distributivnu mrežu broj 01-478-3/22 od 29.04.2022. godine, a potom utvrđena Odlukom o izmjeni Instrukcije za implementaciju privremenog modela pristupa „Virtuelne elektrane“ tržištu električne energije u BiH broj: 01-1165-1/22 od 17.10.2022. godine i Odlukom o izmjeni Instrukcije za implementaciju privremenog modela pristupa „Virtuelne elektrane“ tržištu električne energije u BiH broj: 01-1165-3/22 od 28.12.2022. godine.

2. Ovom Odlukom utvrđuje se izmijenjena Instrukcija za implementaciju privremenog modela pristupa „Virtualne elektrane“ tržištu električne energije u BiH (u daljem tekstu: Instrukcija) kojom se definiraju obaveze i redoslijed postupanja učesnika na tržištu s ciljem implementacije modela iz člana 1. stav 1. Odluke o privremenom modelu kojim se omogućuje nediskriminatoran i slobodan pristup jedinstvenom tržištu električne energije u BiH elektranama priključenim na distributivnu mrežu broj 01-478-3/22 od 29.04.2022. godine.

3. Instrukcija je sastavni dio ove Odluke.

4. Instrukcija se primjenjuje od 01.01.2024. godine

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Prilog:
- Instrukcija

Generalni direktor
dr. Neđeljko Pandurević

The stamp is circular and contains the text: "NEZAVISNI OPERATOR SISTEMA U BOSNI I HERCEGOVINI" around the perimeter, "NOS BiH" in the center, and "НОС БИХ" below it. There is a small number "2" at the bottom of the stamp. A blue ink signature is written over the stamp.

INSTRUKCIJA
ZA IMPLEMENTACIJU PRIVREMENOG MODELA PRISTUPA „VIRTUELNE
ELEKTRANE“ TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE U BIH

1) Balansno odgovorna strana (u daljem tekstu: BOS) dostavlja NOSBiH-u zahtjev za dodjelu EIC Z i W kodova za „Virtuelnu elektranu“ koja će se nalaziti u sastavu njegove balansne grupe (u daljem tekstu: BG). Uz zahtjev, BOS dostavlja popis elektrana koje čine njegovu „Virtuelnu elektranu“, sa sljedećim podacima za sve elektrane - pojedinačno:

1. naziv elektrane
2. instalisana snaga elektrane
3. tip elektrane
4. potvrda (deklaracija) nadležnog ODS-a da elektrana ispunjava tehničke uslove za prikupljanje potrebnih podataka o injektovanju/preuzimanju električne energije u 15-minutnim intervalima u skladu sa uputstvima NOSBiH-a i odredbama Mrežnog kodeksa kao i drugih važećih propisa.

Ukoliko su elektrane u sastavu „Virtuelne elektrane“ BOS-a priključene na različite ODS-e, potrebno je da BOS dostavi potvrde svih ODS-a na čiju su mrežu priključene.

- 2) U svrhu identifikacije podataka o injektovanoj/preuzetoj električnoj energiji „Virtuelne elektrane“ BOS-a u pojedinačnim ODS-ima, NOSBiH će BOS-u dodijeliti 36Z kod za svaki ODS unutar kojeg BOS ima pridružene elektrane u sastavu svoje „Virtuelne elektrane“. Navedene kodove će NOSBiH dostavljati i nadležnim ODS-ima.
- 3) Nakon dobijanja kodova iz tačke 1 i 2 ove instrukcije, BOS je dužan inicirati i pokrenuti pregovore o ažuriranju važećeg ugovora o balansnoj odgovornosti te obezbijediti da BOS dostavi NOSBiH-u potrebne podatke i ažurirane tačke primopredaje električne energije. BOS podatke NOSBiH-u dostavlja do 20. dana u mjesecu M-1 za mjesec M.
- 4) BOS je za svaku elektranu u sastavu „Virtuelne elektrane“ dužan:
  1. informisati nadležni ODS da će se predmetna elektrana nalaziti u sastavu „Virtuelne elektrane“ BOS-a, u skladu sa internim procedurama ODS-a
  2. utvrditi tačan datum promjene (promjena se vrši na mjesečnom nivou) učesnika na tržištu (snabdjevača) koji preuzima električnu energiju iz elektrane, uzimajući u

obzir procedure unutar ODS-a vezane za postojeći ugovor i obavještanja ranijeg učesnika na tržištu, ODS-a i nadležnog BOS-a.

- 5) Promjena sastava „Virtuelne elektrane“ vrši se na mjesečnom nivou. Ukoliko je bilo promjena u sastavu „Virtuelne elektrane“, BOS, do 20. dana u mjesecu M-1 za mjesec M, dostavlja NOSBiH-u ažuriran popis elektrana koje se nalaze u sastavu njegove „Virtuelne elektrane“. Uz ažurirani popis BOS dostavlja i sve druge potrebne podatke te dokumente po zahtjevu NOSBiH-a.
- 6) Zahtjeve definisane tačkama 1), 3) i 5) BOS je obavezan dostaviti elektronskom poštom (e-mail) na sljedeće adrese: info@nosbih.ba; trziste@nosbih.ba; schedules_bh@nosbih.ba i m.segrt@nosbih.ba. Uz ovjeren i skeniran zahtjev BOS dostavlja i podatke o sastavu „Virtuelne elektrane“ (naziv elektrane, instalisana snaga i tip elektrane) u excel formatu. Prilikom dostavljanja zahtjeva za promjenu sastava „Virtuelne elektrane“ navodi se samo konačna verzija sastava „Virtuelne elektrane“, svaki naredni dostavljeni zahtjev/korekcija u toku mjeseca se neće uzeti u obzir.
- 7) Za BOS koji, od proizvodnje, u svom sastavu ima „Virtuelnu elektranu“ čija je instalisana snaga veća od 30% ukupne instalisane snage portfolia BOS-a na prijenosnoj mreži iznos instrumenta finansijskog obezbjeđenja za debalans balansne grupe (bankarske garancije ili depozita) određuje se uzimajući u obzir finansijsku vrijednost prosječne petnaestodnevne proizvodnje (ekvivalentna zbirnoj/agregiranoj instalisanoj snazi “Virtuelne elektrane”) električne energije BOS-a koja se računa po prosječnoj cijeni debalansa za manjak električne energije u godini koja prethodi godini za koju se izdaje instrument finansijskog obezbjeđenja, uvećanu za pripadajući iznos poreza na dodatu vrijednost.

Po zahtjevu NOSBiH-a, BOS je dužan dostaviti sve podatke i dokumente potrebne za utvrđivanje tržišnog i finansijskog rizika te boniteta BOS-a, u skladu sa pravilima struke. NOSBiH će nakon analize dostavljenih dokumenata, a na osnovu preporuke stručnih službi, donijeti odluku o dodatnim instrumentima obezbjeđenja ugovornog odnosa, a sve u skladu sa utvrđenim finansijskim rizikom i analiziranim bonitetom BOS-a.

Pri određivanju iznosa i vrste instrumenta obezbjeđenja uzimaće se u obzir korektnost ponašanja BOS-a na balansnom tržištu električne energije, tržišni rizik, zaduženost, da li se BOS prvi put pojavljuje na tržištu i drugi potrebni parametri.

Visina iznosa instrumenta finansijskog obezbjeđenja nije ograničena.

Iznos instrumenta finansijskog obezbjeđenja za debalans balansne grupe (bankarske garancije ili depozita) može biti korigovan kvartalno u skladu sa prosječnom cijenom debalansa ostvarenom u tom kvartalu, odnosno kvartalima i prosječnom cijenom debalansa u prethodnoj godini uzimajući prosječnu cijenu te dvije vrijednosti.

U slučaju promjene proizvodnje ili potrošnje unutar balansne grupe, NOSBiH može utvrditi novi iznos instrumenta finansijskog obezbjeđenja.

NOSBiH može u svakom trenutku važenja Ugovora o balansnoj odgovornosti utvrditi i zahtijevati dodatne instrumente obezbjeđenja, a posebno u slučajevima kada mjesečna faktura prelazi 60% iznosa iz instrumenta finansijskog obezbjeđenja plaćanja. NOSBiH će pismeno obavijestiti BOS i eventualno utvrditi nove instrumente obezbjeđenja koji će pokrivati navedeno plaćanje.

BOS može podnijeti zahtjev za smanjenje iznosa ili izmjenu vrste instrumenta obezbjeđenja:

- u slučaju značajnijeg smanjenja proizvodnje i potrošnje balansne grupe
- u slučaju smanjenja rizika poslovanja vezanog za BOS
- u slučaju uvećanja boniteta BOS-a
- u slučaju da fakture za debalans za tri (3) prethodna mjeseca pojedinačno ne prelazi 30% od iznosa finansijskih sredstava obezbjeđenja.

Ukoliko BOS dostavlja bankarsku garanciju koju je izdala banka koja nije registrovana u Bosni i Hercegovini, potrebno je dostaviti konfirmirajuću bankarsku garanciju banke koja je registrovana u Bosni i Hercegovini.

Ukoliko NOSBiH aktivira instrument finansijskog obezbjeđenja, BOS je novu bankarsku garanciju ili depozit dužan dostaviti, odnosno uplatiti, u roku od (7) dana nakon aktivacije, ukoliko je garancija, odnosno depozit, iskorišten u punom iznosu.

Ukoliko je instrument finansijskog obezbjeđenja iskorišten samo djelimično, banka treba izvršiti povrat originalne garancije sa naznakom iznosa protesta, odnosno, BOS je dužan da uplati iskorišteni iznos depozita u roku od sedam (7) dana nakon aktivacije.

- 8) BOS u svom dnevnom rasporedu prijavljuje plan proizvodnje „Virtuelne elektrane” kao zbirni/agregirani plan proizvodnje svih elektrana priključenih na distributivnu mrežu koje pripadaju njegovoj BG. Plan proizvodnje se prijavljuje prema tehničkim mogućnostima i raspoloživim resursima elektrana u sastavu „Virtuelne elektrane”, u skladu sa dokumentom „Uputstva za dostavljanje dnevnih rasporeda“ koji je objavljen na web stranici NOSBiH-a. BOS je odgovoran za podatke dostavljene u dnevnom rasporedu. BOS-u koji više od 3 puta u toku mjeseca prijavi plan proizvodnje, koji nije u skladu sa tehničkim mogućnostima i raspoloživim resursima elektrana u sastavu „Virtuelne elektrane” bit će privremeno suspendovano pravo prijave dnevnih rasporeda za naredni mjesec počevši od datuma uočavanja kršenja pravila prijave dnevnih rasporeda. BOS će o kršenju pravila prijave plana proizvodnje o suspenziji biti blagovremeno obaviješten.

Nakon 3 privremene suspenzije sa tržišta električne energije, BOS će biti trajno suspendovan sa tržišta električne energije.

- 9) Obračun debalansa BOS-a vrši se u skladu sa važećim procedurama, pri čemu BOS-ovu agregiranu ostvarenu proizvodnju „Virtuelne elektrane“ na 15-minutnom nivou NOSABiH-u dostavlja nadležni ODS. Ukoliko ODS, do 6. dana u tekućem mjesecu ne

dostavi potrebne podatke za prethodni mjesec, neophodne za obračun debalansa BOS-a, NOSBiH će debalans za BOS obračunati prema podacima kojima raspolaže.

- 10) Za nekorektno ponašanje na tržištu električne energije BOS-a koji u svom sastavu ima „Virtuelnu elektranu“, čija je instalisana snaga veća od 30% ukupne instalisane snage portfolia BOS-a na prijenosnoj mreži, primjenjivat će se penalitet.

Iznos penala obračunavat će se po sljedećoj formuli:

$$\text{Penal} = \text{Fin.deb.} * (K-1)$$

pri čemu su:

Fin.deb = Finansijski iznos za negativni debalans (manjak energije)

K = penalni koeficijent za nekorektno ponašanje na tržištu el.en. a koji se određuje na sljedeći način:

$$\text{ako je } \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,8 ; K = 1$$

$$\text{ako je } 0,8 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,75 ; K = 1,2$$

$$\text{ako je } 0,75 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,7 ; K = 1,5$$

$$\text{ako je } 0,7 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,6 ; K = 2$$

$$\text{ako je } \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} < 0,6 ; K = 2,5$$

pri čemu je:

Ostv.proiz. = ukupna ostvarena proizvodnja BOS-a na mjesečnom nivou

Plan.proiz. = ukupna planirana proizvodnja BOS-a na mjesečnom nivou

- 11) Ukoliko BOS za nekorektno ponašanje na tržištu električne energije u toku jedne kalendarske godine 3 puta ostvari koeficijent K=2, može biti privremeno suspendovan sa tržišta električne energije.
- 12) Ukoliko BOS za nekorektno ponašanje na tržištu električne energije u toku jedne kalendarske godine 2 puta ostvari koeficijent K=2,5, bit će privremeno suspendovan sa

tržišta električne energije i pokrenut postupak suspenzije licence kod nadležnog regulatora.

13) NOSBiH vodi Registar BOS-ova koji u svom sastavu imaju „Virtuelnu elektranu“ i objavljuje ga na svojoj web stranici.